

!דפדפן

ושננתם לבניה ודברתם בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך:

פרשת השבוע למשפחה • טז אדר א תשס"ח • 22 פברואר 2008

מושג השבוע: עגל הזהב

הנקרא או הנלמד למושג רלוונטי לחיינו. טעימה אפשרית תמצאו בגיליון זה, פרי עטו של שי מונזון. אבל כרגיל, אתם מוזמנים להוסיף משמעויות משלכם: על הקושי שבחירות, על התלהבות דתית לא מרוסנת, או על כל דבר אחר שיקרב אלינו את המקרא. או אז, אתם מוזמנים לשתף את כולנו, דרך "ודברת בם" או בכלל, בתובנות.

כן אנחנו

כמו העגל בסיפור עצמו, המושג עגל הזהב "טחון עד אשר דק" (שמות ל"ב, כ). מי לא מכיר את עגל הזהב? מי לא שמע עליו? סיפור מעניין בהחלט, תיאור החטא הגדול של בני ישראל תיכף ומיד אחרי מתן תורה. אני תמיד משתומם לראות שהתורה מקפידה לספר לנו את המאורע הזה אחרי הנפלאות של יציאת מצרים, קריעת ים סוף, מתן תורה. ככל הנראה המסר אינו אלא, כרגיל, קריצה. מטרתו להפוך את

פרשת כי-תשא (שמות לא פס' יא-לד)

אכן, רוב העם לא ביקר פעמים רבות במהלך חייו במקדש, ואולי משום כך הקב"ה עטף את המפגש הרוחני עם המקדש בהרבה עושר חושני, כך שהביקור במקדש ייצרב היטב בתודעת העולים לרגל כחוויה עשירה ומהנה לכל החושים. הרמב"ם במורה נבוכים מציע גם הסבר יותר פרוזאי לקיום הקטורת, והוא שריחה יפזר ויטשטש את ריחות הבהמות הנשרפות כל יום במשכן/מקדש. ואמנם המשנה במסכת תמיד מעידה על עוצמת הריח שעלה מן הקטורת בירושלים: "מיריחו, היו מריחין ריח פיטום הקטורת. אמר רבי אלעזר בן דלגאי, עיזים היו לאבא בהרי מכוור, והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת."

כעת עיינו בפסוקים של פרשת הקטורת: "לד ויאמר ה' אל משה קח לך סמים, נטף ושחלת וחלבנה, סמים ולבנה זפה, בד בבד יהיה. לה ועשית אתה קטרת, רקח מעשה רוקח, ממלח, טהור קדש. לו ושחקת ממנה הדק, ונתתה ממנה לפני העדת באהל מועד אשר אנעז לך שמה; קדש קדשים תהיה לכם. לו והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם; קדש תהיה לך, לה'. לח איש אשר יעשה כמות להריח בה ונקרת מעמיו."

קטורת הסמים הייתה מוקטרת על גבי מזבח הזהב פעמיים בכל יום. בעוד שבתורה לא מצוינות הכמויות שיש לקחת מכל רכיב, על-פי המסורת משה קבל הרכב מדויק שכולל 11 רכיבים בכמויות מדויקות והמתכון מופיע במשנה. עם זאת, היה מרכיב סודי בשם "מעלה עשן" שבתקופת בית שני רק משפחה אחת, בית אבטינס, ידעה איזה סוג עשב הוא מייצג, מה שהפך אותה למבוקשת ועשירה. המסורת אומרת שהקטרת הקטורת הייתה סגולה לכהן לעושר, ולכן אף כהן לא הורשה להקטיר יותר מפעם אחת בקריירה. * מדוע לקטורת יוחד מזבח הזהב, בעוד שהקרבת קורבנות הייתה מתבצעת על מזבח נחושת, שהיא מתכת פשוטה יותר?

בין נושאי הפרשה הרבים:

1. מצוות מתן מחצית השקל בכל מפקד של בני-ישראל.
2. הציווי לעשות כיוור נחושת לרחצת הכהנים לפני עבודתם.
3. ההוראה למשוך את כלי המשכן בשמן המשחה.
4. הציווי להכין קטורת ריחנית ולהקטיר אותה באוהל מועד.
5. הקב"ה נוקב בשמותיהם של בצלאל ואהליאב כמעצבים האמנותיים של המשכן וכליו.
6. ציווי על שמירת השבת.
7. חטא עגל הזהב ובעקבותיו שבירת הלוחות ומגיפה שהורגת רבים בעם.
8. ההוראה לעלות לירושלים בשלושת הרגלים.

שבת שלום לכולם,

פרשת כי-תשא היא אחת הפרשות העמוסות ביותר במקרא, עם מגוון לא שכיח של סיפורים ומצוות. בלימוד השבת נעסוק בסוגיית הקטורת שמשה מצווה להכין ולהקטיר במשכן. לפני שנקרא את הפסוקים דונו עם הילדים בשאלות הבאות:

- * באיזה חוש אנו משתמשים בשביל ליהנות מהקטורת?
- * אילו ריחות אתם אוהבים ואילו אתם לא יכולים לסבול?
- * אילו עוד חושים קיימים? המשכן, ובעקבותיו המקדש, תוכנן כך שהביקור בו יהיה חוויה לכל חמשת החושים. התאימו חוש לכל אחד מהדברים הקיימים במשכן: חומרים שונים מהם עשוי המשכן (בדים, מתכות, עץ), צבעים מגוונים (למשל: תכלת, ארגמן ותולעת שני), בשר קורבנות ופירות הביכורים לאכילת הכהנים והעם, הקטורת והבשר המוקטרים על המזבחות, קולות החוצצרות שנשמעו במסעות בני-ישראל ובמועדים (ראו ספר במדבר י') וצלילי הפעמונים שבמעיל הכהן הגדול.

עם עונשים מגוונים. למעוניינים לחפש, להלן המקומות (מה היה החטא ומה העונש?):

* נדב ואביהוא בני אהרן - ויקרא פרק י'.

* קורח ועדתו - במדבר פרק טז.

* עוזיהו מלך יהודה - דברי הימים ב', פרק כו, מפסוק טז.

שתהיה לכולם שבת ריחנית ומהנה!

יפאדפ סאצברג

אב לתלמידים בגן ובכיתה א' קשת בייס בן גוריון

* מדוע לדעתכם נאסר להכין בבית את הקטורת ששימשה במשכן? לפניכם שלוש תשובות של ילדים, איזו תשובה נראית לכם נכונה?

1. אולי היה חומר מסוכן בקטורת ולכן אסור לאדם מן השורה להתעסק עם החומר הזה.
2. כי הקטורת הייתה קדושה ומיוחדת למשכן ולכן אסור היה להפוך אותה לסתם בושם שכל אחד יכול להכין בבית.
3. כי בבית הקטורת עלולה להתלכלך ולהתקלקל.

לסיים, אתגר לחובבי התנ"ך: מה קורה למי שבכל זאת מנסה להכין את הקטורת בבית, לשנות את הרכבה או להקטיר אותה בעצמו במקום הכהן? בתנ"ך יש כמה מקרים

פואון של דא

שלאם אכאכא,

זה שלב אגן, דא, פואון מספר 4.

הן מלמדות ביחד, זאת אומרת, לריסה מלמדת ואנגילה עוזרת. זה נחמד שיש שתי מורות, כי שתי מורות יכולות לעזור לך, למשל: אם אנגילה עזרה לי לפתור תרגיל בחשבון אז אחרי שאסיים לריסה תוכל לבדוק לי אותו. בנוסף לזה אני יכול לקבל ביקורת על דברים שעשיתי משתי מורות.

למה עוד שווה שיש שתי מורות?

(כאן תוכלו להוסיף רעיונות שלכם).

* פעילויות מיוחדות לקשת

לפעמים בחגים ובחופשים ילדי כיתות קשת נפגשים. לא רק מהכיתה שלנו, אלא גם מגני קשת ומכיתה א' קשת וכך אנו מכירים ילדים אחרים.

לסיכום: מה ההבדלים ביני לבין התלמידים הדתיים?

אני מתאמץ מאד לחשוב על תשובה ולא מצליח. כולנו לומדים כמעט תמיד ביחד, יושבים אחד ליד השני, צוחקים כמעט מאותן בדיחות, נהנים ממאכלים שונים ומשחקים ביחד. למשל, גם אני נהנה מאוכל פרווה או חלבי (שזה מה שמותר לנו לאכול בכיתה). אז אפשר להגיד שאין ממש הבדל בינינו.

דא גאסר

כיתה ב' קשת בייס בן גוריון

והפעם הנושא שלנו הוא... כיתת קשת, או בעצם: מה זה להיות תלמיד בכיתת קשת?

אני לומד בכיתת קשת מכיתה א' והיום אני בכיתה ב'. כולם אומרים לנו שכיתת קשת היא כיתה מיוחדת, אבל לא אומרים במה היא מיוחדת, אז אני משער ואלה תשובותיי:

בכיתות קשת שונות בכמה דברים מכיתות רגילות:

* שיעור תפילה / מפגש

בבוקר, אחרי הקריאה המשותפת (של ספרים שאנחנו מביאים מהבית או מהספרייה), אנחנו מתפצלים לשתי קבוצות.

קבוצה אחת נשארת בכיתה עם אנגילה המורה, זו קבוצת המפגש. קבוצה אחרת, קצת יותר קטנה, הולכת עם לריסה לספרייה. זו קבוצת התפילה.

בקבוצת מפגש יש כמה נושאים עיקריים: "תורה", "תרבות יהודית", "מילת השבוע" ו"דמות, סמל ומקום". אני נמצא בקבוצת המפגש כי אני חילוני, אני הכי אוהב בקבוצת המפגש את נושא: "דמות, סמל ומקום". בקבוצת התפילה מתפללים, ויש שני שיעורים שאני מכיר מקבוצת התפילה שנקראים: "תורה" ו"הלכה". אני מכיר חלק מהתפילות, למרות שאני לא מתפלל ואני לא דתי. אני מכיר את התפילות בזכות שיעור המפגש "תרבות יהודית".

חוץ מההתפצלות אנחנו לומדים את שאר המקצועות ביחד.

* יש לנו שתי מורות

יש שתי מורות בגלל שיעור תפילה/מפגש, אבל אחר כך

כולם מוזמנים ביום ראשון, 2.3.08 בשעה 21:00 למפגש הראשון בפרוייקט "גשר לסרט"

בו יוקרן הסרט "ישראל ביתנו?" ותינתן הרצאה ע"י ד"ר אשר כהן.

פרטים נוספים באתר הקהילה.

נוספת שלא אעסוק בה, והיא חלקו של אהרון ביצירת העגל וכיצד לא נענש על כך.

אולם מפרשים רבים אחרים רואים בחטא העגל עבודה זרה ממש שהתלוותה לשכחה מוחלטת של האל שעבדו עד כה. אם כן, כיצד איפוא יכלו להפוך את עורם ולהתנער מכל החוויות שעברו מאז יציאת מצרים ולהפנות עורף למשה ואלוהיו?

אני חושב כי ניתן להסביר נפילה זו בשני מישורים. האחד הוא חוסר בגרותו של העם, אמנם הוא חווה סדרה של חוויות אקסטטיות ומרוממות אולם אין די באירועים רגועים, מרגשים ומרוממים ככל שיהיו, על מנת לעצב אישיות אישית וגם לא לאומית. זהו עקרון מרכזי שכולנו מכירים, תוצאות לאורך זמן מקבלים רק לאחר עבודה ממושכת ותרגול וגם אז יש צורך להמשיך ולהתאמן כדי לשמר את התוצאות (זה נכון בדיאטה וגם בחינוך). אירועים 'מעצבים' הופכים להיות כאלו אם הניעו את האדם לשינוי אולם אין הם כשלעצמם מהות השינוי. היטיב לתאר זאת הרמב"ם כשהסביר מדוע לא הוליד הקב"ה את ישראל למלחמה בפלשתים מיד לאחר צאתם ממצרים:

"אין בטבע האדם, שיגדל על מלאכת עבדות בחומר ולבנים והדומה להם, ואחר-כך ירחץ ידיו לשעתו מלכלוכם עם ילידי הענק פתאום" (מורה נבוכים להרמב"ם חלק ג פרק לב). אולם לדעתי ישנו מימד נוסף, בני ישראל היו עד כה במצב של קבלה חד צדדית, סבילה. הוצאו ממצרים, נקרע להם הים, קיבלו מזון ומשקה, הובלו על ידי עמוד אש וענן, אפילו בהר סיני בקשו ממש שיקבל את התורה עבורם כי התקשו להתמודד עם המעמד. נראה כי הפעולה היחידה שזימו עד כה הייתה התלונות השונות על היעדר מזון ורצון לחזור למצרים. זהו עקרון חינוכי בסיסי נוסף, נתינה בלתי פוסקת לילד (או אפילו למבוגר) איננה יוצרת הערכה בהכרח, חשוב ללמד את מושא החינוך לעשות בעצמו, ליזום ולקחת אחריות. דווקא יצירה מבוקרת של חוסר מעודדת את ההתפתחות העצמאית ומביאה לרכישה אמיתית של הרגלים ותכונות. עגל הזהב הפך במהלך הדורות לסמל של החטא האולטימטיבי. המרכיבים היסודיים בו כפי שתיארתי - הצורך במענה מוחשי ממש, חוסר היכולת להתמודד עם תהליך ארוך יחד עם הרגל של מגיע לך, קבלה ללא תמורה - נכונים גם בימינו.

ללא פסוק / מילים ואין: אלא פסוק

אנחנו כאן בלב מדבר

צמאים למים חיים

ואתה על ראש ההר

מעל העננים

אין שום אות

אין סימן

כל כך הרבה ימים

במעגל סגור מסתובבים

סביב עגל הזהב.

שבת שלום

שי מלול

אב לתלמידים בגני קשת

"וַיִּדְבֹּר ה', אֶל מֹשֶׁה: לֵךְ רֵד כִּי שָׁחַת עַמְּךָ, אֲשֶׁר הִעֲלִית מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ח סרו מהר, מן הדרך. אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם, עֵגֶל מִסֵּכָה; וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ, וַיִּזְבְּחוּ לוֹ, וַיֹּאמְרוּ, אֵלֶּה אֱלֹהֵינוּ. יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִעֲלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם." (לבי, ז-ח)

איזו אכזבה! איזו נפילה! כיצד יתכן? הרי זהו אותו העם שראה את מכות מצרים, את קריעת הים, אכל מן היורד מן השמים ושתה מים שהומתקו בנס גלוי, איך יכול להיות? לפני קצת יותר מחודש עמד העם הזה כאיש אחד בלב אחד בתחתית הר סיני ושמע:

"אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, עַל פְּנֵי. ג לא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל, וְכָל תְּמוּנָה, אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל, וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם, מִתַּחַת לָאָרֶץ." (כז, ב-ג)

העם הזה שהגיע למדרגות רוחניות מהגבוהות שייטכנו שעל פי המדרש, "ראתה שפחה על הים את מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי". כיצד הדרדר העם הזה לתהום של עבודה זרה פרימיטיבית כל כך?

הפרשנים נחלקים במידת החומרה של חטא זה, וחלק גדול טוען כי לא הייתה זו עבודה זרה במובן זה שבני ישראל ראו בעגל אלוהים חדש, אשר יושיע אותם וינחה אותם בדרך, אלא יותר מענה לצורך במושא פולחן ממשי שניתן לראותו ולכוון אליו את התפילות והמאווים. גישה זו מתוארת יפה על ידי רבי יהודה הלוי בספרו הכוזרי: "ובושש מהם ארבעים יום והוא לא לקח צידה ולא נפרד מהם אלא על מנת שישוב ליומו, אז גברה המחשבה הרעה על קצת ההמון ההוא הגדול והתחילו המון העם להחלק מחלקות ומרבים העצות והמחשבות עד שנצטרכו מהם אנשים לבקש נעבד מורגש יכוננו נגדו כשאר האומות, מבלי שיכחשו באלהות מוציאם ממצרים אבל שיהיה מונח להם להקביל אליו, כשיספרו נפלאות אלהיהם" (כוזרי מאמר א, צז).

ריה"ל מפחית מעוצמת הטרגדיה והופך את החטא לטעות טכנית כמעט, העם שהיה רגיל עד עכשיו למנהיגות ונוכחות אלוהית ממשית כמו עמוד הענן והאש פשוט מנסה ליצר תחליף. הלא מטרת עלייתו של משה להר סיני היא הבאת הלוחות, חפץ נוסף, אם כן כיוון שמשה מתעכב ישמש נא העגל כחפץ. אולם כפירה באל המוציאם ממצרים לא הייתה כאן. דרך אגב, גישה זו פותרת או לפחות מקטינה תמיהה

מסיבת הסידור תשס"ח

מתוך ברכתה של רותי כוכבי, מנהלת בית הספר:

היום אתם נכנסים בשער נוסף ומקבלים את הסידור הראשון שלכם ובכך אתם מהווים חלק מחולייה ארוכת שנים - חלק מהעם היהודי.

עבור חלקכם, הסידור הוא חלק מהוויה יומית. הוא ילווה אתכם בכל ימות השנה לתפילה וברכה משחר לעת ערב ומנחה. לחלק מכם, הסידור יהווה מקור מידע על התרבות היהודית ועל התפילות שיהודי דתי מתפלל לאורך חייו, בעצב ובשמחה. ולכולנו זהו

מסר של הערכה לבינת התפילה המעריכה ומוקירה את המובן מאליו.

בהתאם לעקרונות החינוכיים העומדים בבסיס תפיסת העולם הקשתית הסידור מהווה את המאחד בין כל התלמידים ואופן ומידת השימוש בו את המייחד.

התפילה מגשרת ומקשרת בדומה לעשייה החינוכית שלנו בקשת ריבוי של צבעים, חמים וקרים, כהים ובהירים, משלימים ומנוגדים. יוצרים שלמות אחת שלא ניתן להתעלם ממנה.

בפרשת כי תשא משה כועס על עם ישראל ושובר את לוחות הברית. בחידה שלפניכם נשברו הפסוקים מפרשתנו לשניים ועליכם להתאים חזרה את החלקים, לקבלת פסוקים וביטויים הקשורים לשבת, שלושת הרגלים וארץ ישראל.

בהצלחה!
נלה ירודת סאצברג

	ר				
א	ש	ה	ק	ש	ר
א	ב	א	ל	ד	א
	ר				

אלפים ואלפים

הפניה לשבועה

וביום השביעי תשבות

חלב ודבש

כי קודש היא לכם

תאכל מצות

ביכורי קציר חיטים

שבעת ימים

וחג שבועות
תעשה לך

ארץ זבת

ששת ימים תעבוד

ושמרתם על השבת